
Fortumin vuosikertomus 2014

Fortum on vahvasti kestävään kehitykseen sitoutunut energiayhtiö. Pyrimme vastaamaan asiakkaidemme tarpeisiin tuottamalla, myymällä ja jakelemalla vähäpäästöistä sähköä ja lämpöä sekä tarjoamalla energia-alan asiantuntijapalveluja.

3 Rahoitusriskien hallinta

Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet sisältäen hallinnoinnin, organisaation ja prosessit sekä strategisten, operatiivisten ja rahoitus- ja markkinariskien kuvaukset sisältyvät hallituksen toimintakertomukseen.

[Katso myös Riskienhallinta.](#)

3.1 Hyödykemarkkinariskit

Hyödykemarkkinariskeillä tarkoitetaan markkinahintojen ja volyymien; sähkön, polttoaineiden tai päästöoikeuksien aiheuttamia mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Fortumissa käytetään näiden riskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Profit-at-Risk- ja Value-at-Risk-analyseja huomioiden niiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Hyödykemarkkinariskien hallinnalla pyritään saavuttamaan lisähyötyjä optimoimalla suojausta. Riskinottoa rajoittavat toimitusjohtajan määrittelemien valtuusrajojen mukaisesti hyväksytyt riskinottovaltuudet. Riskinottovaltuudet sisältävät volyymi-, Profit-at-Risk- sekä Stop-Loss- limiitit.

3.2 Sähkön hinta- ja volyymiriskit

Sähkön hinnan suojausstrategioita kehitetään ja toteutetaan Fortumin toimitusjohtajan hyväksymien valtuuksien puitteissa. Pohjoismaisilla markkinoilla näitä suojausstrategioita toteutetaan tekemällä hyödykejohdannais sopimuksia kuten termiinkauppoja Nasdaq OMX Commodities Europessa. Pääosa sähkön hintariskistä Venäjällä suojataan fyysisillä kiinteähintaisilla sopimuksilla. Suojausstrategioita kehitetään Venäjällä sitä mukaan kun markkinat vapautuvat. Suojausstrategioiden toteuttamista ja niihin liittyviä riskejä seurataan jatkuvasti riskienhallintajohtajan hyväksymien mallien mukaisesti.

Fortumin herkkyys sähkön markkinahinnalle määräytyy tietyn ajanjakson suojaustason mukaan. Suojaustaso 31.12.2014 oli noin 50 % Powerin ennustetusta sähkön myyntivolyymin kalenterivuodelle 2015 ja noin 10 % kalenterivuodelle 2016. Jos tuotantomäärät, suojaustaso tai kustannusrakenne eivät muutu, vaikuttaisi markkinahinnan yhden euron suuruinen muutos megawattitunnilta Fortumin vuoden 2015 vertailukelpoiseen liikevoittoon noin 23 miljoonaa euroa ja vuonna 2016 noin 41 miljoonaa euroa. Tässä herkkyysanalyysissä on käytetty 45 TWh:n volyymia, joka sisältää Power divisioonan sähköntuotannon myynnin Suomen ja Ruotsin spot -markkinoille ilman vähemmistöosakkaiden osuutta sähköstä ja muita läpikulkueriä pois lukien Fortumin hiililauhteen tuotannon volyymin. Tämä volyymi on voimakkaasti riippuvainen hintatasosta, vesitilanteesta, vuosihuoltojaksojen pituudesta ja voimalaitosten käytettävyydestä. Herkkyys on laskettu ainoastaan sähkön hinnan muutokselle. Vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinnat sekä tuonti-/vientitilanne vaikuttavat kaikki sähkön hintaan lyhyellä aikavälillä ja näiden tekijöiden vaikutuksia ei voida esittää erillisinä.

3.2.1 IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysi osoittaa sähköjohdannaisista aiheutuvan herkkyuden kuten IFRS 7 -standardissa on määritelty. Näitä rahoitusjohdannaisia käytetään suojaustoimintaan Fortumissa. Herkkyudet on laskettu 31.12.2014 (31.12.2013) positioille. Positioita hallinnoidaan aktiivisesti päivittäisessä liiketoiminnassa ja siksi herkkyudet vaihtelevat hetkestä toiseen. Herkkyysanalyysi sisältää ainoastaan johdannaisista syntyvän markkinariskin eli suojattavan fyysisen sähkön myynnin ja oston hintariskiä ei ole analyysissä mukana. Herkkyys on laskettu sillä oletuksella, että sähkötermiinien noteeraus NASDAQ OMX Commodities Europe ja EEX:ssä muuttuisi yhden euron megawattitunnilta ajanjaksolla, jolla Fortumilla on johdannaisia.

IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

+/- 1 EUR/MWh muutos sähkötermiinien noteerauksissa, milj. euroa	Vaikutus	2014	2013
Vaikutus tulokseen ennen veroja	-/+	7	7
Vaikutus omaan pääomaan	-/+	13	22

3.2.2 Sähköjohdannaiset

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin sähköjohdannaiset, joita käytetään pääasiassa sähkön hintariskin suojaamiseen. Käyvät arvot edustavat taseeseen kirjattuja arvoja.

[Katso myös liitetieto 16 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain, käypien arvojen arviointi sekä liitetieto 7 Johdannaisien käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.](#)

Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2014

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Sähköjohdannaiset	75	33	1	109	304	219	85
Yhteensä	75	33	1	109	304	219	85
Netotukset sähköpörssejä vastaan ¹⁾					-139	-139	0
Yhteensä					164	80	85

Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2013

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Sähköjohdannaiset	79	36	0	115	502	292	209
Yhteensä	79	36	0	115	502	292	209
Netotukset sähköpörssejä vastaan ¹⁾					-227	-227	0
Yhteensä					277	68	209

1) Kun sähköpörsseiden kanssa tehdyillä standardijohdannais sopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

Hyödykejohdannaisten erääntyminen

Taulukossa esitetyt luvut ovat käypiä arvoja.

milj. euroa	2014				2013			
	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Sähköjohdannaiset, saamiset	114	49	1	164	192	83	2	277
Sähköjohdannaiset, velat	28	51	1	80	31	35	2	68
Muut hyödykejohdannaiset, saamiset	12	3		15	29	3	0	32
Muut hyödykejohdannaiset, velat	4	3		7	11	2	0	13

3.3 Polttoaineen hinta- ja volyyimirikit

Polttoaineiden hintariski on Fortumilla tiettyssä määrin rajattu johtuen joustavista tuotantomahdollisuuksista, jotka mahdollistavat polttoaineen vaihtamisen markkinatilanteen mukaan ja joissakin tapauksissa polttoaineen hintariski voidaan siirtää asiakkaalle. Jäljellejäävää polttoaineen hintariskiä hallitaan kiinteähintaisilla ostosopimuksilla kattamaan ennustettu käyttötarve. Kiinteähintaiset ostot voivat olla joko fyysisiä toimituksia tai rahoitusjohdannaisia, kuten öljy- ja hiilijohdannaisia.

3.4 Päästöoikeuksiin liittyvät hinta- ja volyyimirikit

Osa Fortumin voiman- ja lämmöntuotannosta on päästöoikeuskaupan piirissä. Fortum hallinnoi hiilidioksidin (CO₂) päästöoikeuksien hinta- ja volyyimiriskiä käyttämällä hiilidioksiditermiinejä sekä varmistamalla, että tuotannonsuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset. Nämä omaan käyttöön tarkoitetut hiilidioksiditermiinit arvostetaan hankintamenoon tai markkinahintaan.

3.5 Rahoitus ja likviditeetin hallinta

Fortumin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta. Fortumilla on hajautettu luottosalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisesta euro- ja Ruotsin kruunumääräisestä rahoituksesta. Pitkäaikainen rahoitus koostuu pääasiallisesti joukkovelkakirjalainoista, joita on laskettu liikkeelle Fortumin EMTN-ohjelman (Euro Medium Term Note programme) puitteissa sekä erilaisista kahdenkeskisistä ja syndikoiduista rahoitusjärjestelyistä usean eri rahoituslaitoksen kanssa. Kausiluontoiset vaihtelut käyttöpääomassa on pääasiassa rahoitettu käyttämällä konsernin Ruotsin

kruunumääräistä yritystodistusohjelmaa Ruotsissa (SEK) ja euromääräistä (EUR) yritystodistusohjelmaa Suomessa.

Rahoitusta on pääasiassa nostettu emoyhtiötasolla ja jaettu erilaisten sisäisten rahoitusjärjestelyjen kautta. Esimerkiksi Fortumin liiketoiminta Venäjällä on pääasiassa rahoitettu konsernin sisäisillä pitkäaikaisilla ruplamääräisillä lainoilla. Sisäiset ruplamääräiset lainasaamiset on suojattu ulkoisilla valuuttatermiinisopimuksilla netottaen konsernin sisäistä valuuttariskiä. Ulkoisesta velasta 31.12.2014 oli 96 % (2013: 95 %) emoyhtiö Fortum Oyj:n nostamaa.

Fortumin korollinen velka 31.12.2014 oli yhteensä 6 983 miljoonaa euroa (2013: 9 058) ja korollinen nettovelka oli 4 217 miljoonaa euroa (2013: 7 793). Nettovelka ilman Värmen rahoitusta oli 3 664 miljoonaa euroa (2013: 6 658).

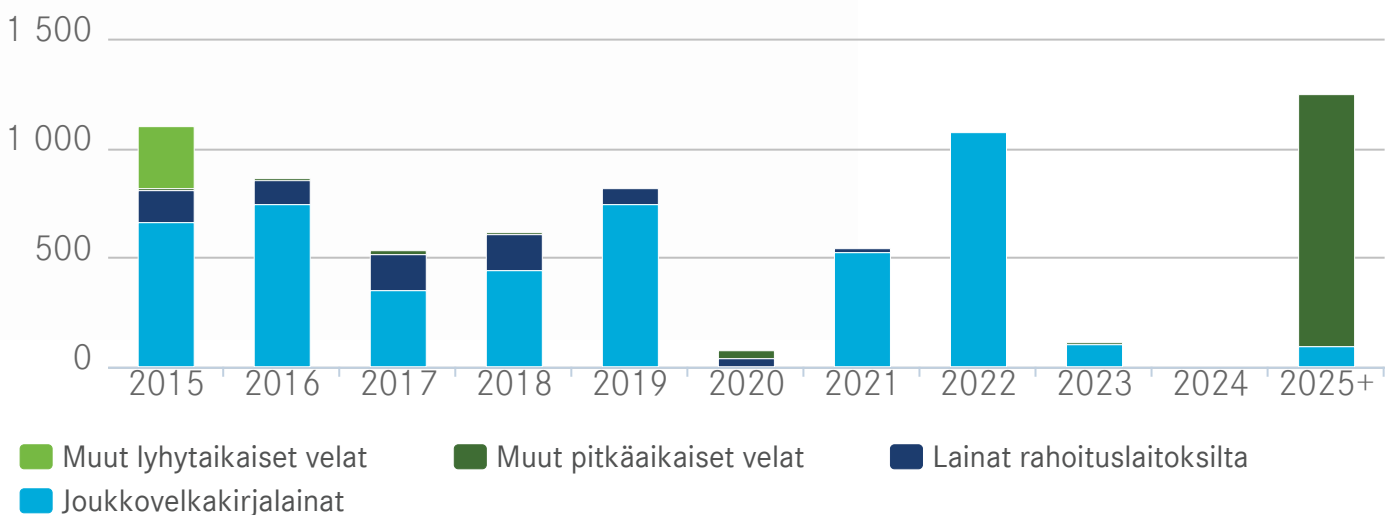
Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen valmiusluottosopimusten avulla. Konsernilla on aina oltava käytettävissään käteisvaroja tai niihin verrattavissa olevia jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita sekä käyttämättömiä valmiusluottoja (tililuotot mukaan lukien) riittävästi kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät lainat. Kuitenkin likvidien varojen ja käyttämättömien valmiusluottolimiittien tulee aina olla vähintään 500 miljoonaa euroa.

Vuoden 2014 lopussa 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyviä lainoja oli yhteensä 1 103 miljoonaa euroa (2013: 2 106), likvidit varat olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265). Luottolimiittien yhteismäärä oli 2 214 miljoonaa euroa (2013: 2 218), joista 2 214 miljoonaa euroa (2013: 2 218) oli nostamattomia valmiusluottoja.

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	2014
2015	1 103
2016	860
2017	530
2018	614
2019	820
2020 ja myöhemmin	3 056
Yhteensä	6 983

Lainojen vuosittainen erääntyminen, milj. euroa



Likvidit varat sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2014

milj. euroa	Koko- nais- määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
Likvidit varat			
Rahat ja pankkisaamiset			2 009
Pankkitalletukset yli kolme kuukautta			757
Yhteensä			2 766
joista Venäjällä (OAO Fortum)			134
Luottolimiitit			
2 000 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 000	-	2 000
Luotolliset tilit	214	-	214
Yhteensä	2 214	-	2 214
Luottolimiitit (ei sitoumuksia)			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	-	500
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	532	-	532
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 8 000 milj. euroa	8 000	4 748	3 252
Yhteensä	9 032	4 748	4 284

Likvidit varat sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2013

milj. euroa	Koko- nais- määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
Likvidit varat			
Rahat ja pankkisaamiset ¹⁾			1 265
Pankkitalletukset yli kolme kuukautta			-
Yhteensä			1 265
joista Venäjällä (OAO Fortum)			113
Luottolimiitit			
2 500 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 000	-	2 000
Luotolliset tilit	218	-	218
Yhteensä	2 218	-	2 218
Luottolimiitit (ei sitoumuksia)			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	381	119
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	564	337	227
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 8 000 milj. euroa	8 000	5 839	2 161
Yhteensä	9 064	6 557	2 507

1) Rahat ja pankkisaamiset sisältää 0 miljoonaa euroa (2013: 15) rahaa ja pankkitalletuksia, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

Rahavarat olivat 2 766 miljoonaa euroa (2013: 1 265), sisältäen OAO Fortumin pankkitalletuksia 131 miljoonaa euroa (2013: 101), jotka on korvamerkitty käytettäväksi Venäjän investointiohjelmaan, joka nostaa tuotantokapasiteettia. Vuoden 2014 lopussa näistä talletuksista 30 miljoonaa euroa (2013: 58) oli euromääräisiä ja 101 miljoonaa euroa (2013: 43) oli Venäjän ruplamääräisiä talletuksia.

[Katso myös liitetieto 25 Likvidit varat.](#)

Korollisten velkojen ja johdannaissopimusten erääntyminen

Alla esitetyt määrät ovat korollisten velkojen sekä korko- ja valuuttajohdannaisten diskonttaamattomia kassavirtoja (tulevat koronmaksut ja lyhennykset).

milj. euroa	2014				2013			
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Korolliset velat	1 295	3 370	3 265	7 930	2 374	3 896	4 249	10 519
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät velat	5 955	1 650	100	7 705	7 286	2 098	294	9 678
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät saamiset	-6 228	-1 890	-134	-8 252	-7 311	-2 179	-271	-9 761
Yhteensä	1 022	3 130	3 231	7 383	2 349	3 815	4 272	10 436

Korolliset velat sisältävät lainat Valtion ydinjätehuoltorahastolta ja Teollisuuden Voima Oyj:ltä 1 040 miljoonaa euroa (2013: 995). Nämä lainat uusitaan vuosittain ja koronmaksut näistä lainoista on laskettu kymmenelle vuodelle tässä taulukossa.

Lisätietoja lainoista Valtion ydinjätehuoltorahastolta sekä Teollisuuden Voima Oyj:ltä, katso liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

3.6 Korkoriski ja valuuttariski

3.6.1 Korkoriskit

Treasuryn vuoden 2014 riskipolitiikassa määrittiin, että velkasalkun keskimääräisen duraation on oltava aina 24–48 kuukautta ja että korkojen muutokset eivät saa vaikuttaa konsernin nettokorkomenoihin seuraavan liukuvan 12 kuukauden jaksolla enemmän kuin 50 miljoonaa euroa. Koronhallintastrategioita arvioidaan ja kehitetään näiden valtuuksien puitteissa, jotta löydetään optimaalinen suhde riskien ja rahoituskustannusten välillä.

Vuoden 2014 lopussa Fortumin velkasalkun (johdannaiset mukaan lukien) keskimääräinen duraatio oli 3,7 vuotta (2013: 2,4). Noin 46 % (2013: 51 %) velkasalkusta oli vaihtuvakorkoisia tai seuraavien 12 kuukauden aikana jälleenrahoitettavia kiinteäkorkoisia lainoja. 31.12.2014 korkotason yhden prosenttiyksikön suuruisen muutoksen vaikutus velkasalkun nykyarvoon oli 151 miljoonaa euroa (2013: 179). Virtariski, joka lasketaan ennusteen perusversion nettokorkokulujen ja ääritapausennusteen erotuksena Fortumin velkasalkulle seuraavan 12 kuukauden aikana, oli 18 miljoonaa euroa (2013: 14).

Lainojen ja johdannaisten keskikorko 31.12.2014 oli 3,7 % (2013: 3,6 %). Lainojen ja johdannaisten kumulatiivinen keskikorko vuonna 2014 oli 4,0 % (2013: 4,1 %).

3.6.2 Valuuttariskit

Fortumin politiikkana on suojata huomattavat transaktioriskit, jotta välttyttäisiin tuloslaskelman kurssieroilta. Suojaus tapahtuu pääasiassa termiinisopimuksilla.

Translaatiopositiot Fortumissa eivät ole tyypillisesti suojattuja, koska pääosa omaisuudesta katsotaan olevan strategista omistusta. Fortumissa tämä tarkoittaa suuria yksiköitä Ruotsissa, Venäjällä, Norjassa ja Puolassa, joiden kotivaluutta ei ole euro.

Valuuttariskin määrittelyssä käytetään Value-at-Risk-laskelmaa (VaR) yhden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla transaktiopositiolle ja translaatiopositiolle vastaavasti viiden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla. Transaktioriskin Value-at-Risk-rajana on 5 miljoonaa euroa. 31.12.2014 avoin transaktiopositio oli 0 miljoonaa euroa (2013: 1) ja translaatiopositio 4 310 miljoonaa euroa (2013: 4 837). Transaktiopositio VaR oli 0 miljoonaa euroa (2013: 0) ja translaatiopositiolle laskettu VaR oli 246 miljoonaa euroa (2013: 55).

Konsernirahoituksen transaktiopositio

milj. euroa	2014			2013		
	Avoim positio	Suojaus	Netto	Avoim positio	Suojaus	Netto
SEK	4 821	-4 821	0	5 595	-5 595	0
USD	-12	12	0	-11	11	0
NOK	-75	75	0	39	-39	0
RUB	483	-483	0	523	-523	0
PLN	88	-88	0	110	-110	0
Muut	-10	10	0	59	-58	1
Yhteensä	5 295	-5 295	0	6 315	-6 314	1

Lisäksi OAO Fortum suojaa euromääräisiä investointejaan 30 miljoonan euron (2013: 58) eurotalletuksilla, joihin sovelletaan kassavirtasuojauslaskentaa Fortum-konsernissa.

Transaktiopositio koostuu jo sovitusta tai ennustetuista valuuttamääräisistä eristä ja kassavirroista. Transaktiopositio jaetaan tase- ja kassavirtapositioihin. Tasepositiossa ovat valuuttamääräiset saamiset ja velat kuten talletukset ja lainat sekä myyntisaamiset ja ostovelat muussa kuin yhtiön kotivaluutassa. Kassavirtapositiossa on tulevia ennustettuja tai sovittuja valuuttamääräisiä kassavirtoja, jotka syntyvät liiketoimintojen myynneistä, ostoista tai investoinneista. Transaktiopositio nettoero kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin, kun ne liittyvät rahoituseriin ja kun ne liittyvät myyntisaamisiin ja ostovelkoihin ne kirjataan liikevoittoon sisältyviin eriin. Kassavirran suojauslaskennan vaatimukset täyttävät kaupat kirjataan omaan pääomaan.

Fortumin politiikan mukaan tasepositiot suojataan, jotta vältetään tuloslaskelman kurssierot. Ulkoinen rahoitus on pääasiallisesti euromääräistä, joten konsernin tasepositio liittyy lähinnä ruotsalaisten tytäryhtiöiden rahoittamiseen. Tämän tasepositio suojauksiin Fortum ei sovelle suojauslaskentaa, koska tulosvaikutukset netottuvat tuloslaskelmassa.

Sovitut kassavirtaerät suojataan, jotta vältetään tulevien kassavirtojen vaihteluilta. Suojaukseen käytetään yleensä valuuttajohdannaisia, jotka kohdistetaan alla olevan kassavirran eräpäivän mukaan. Fortumilla on sekä valuuttariskin kassavirtasuojauksia, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, että valuuttariskin suojauksia, joihin ei IFRS:n mukaisesti sovelleta suojauslaskentaa. Ne valuuttariskiä liittyvät kassavirran suojaukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, suojaavat etupäässä sähköjohdannaisia. Suojaukset, jotka eivät ole erääntyneet, aiheuttavat tuloslaskelman volatiliiteettia.

Konsernirahoituksen translaatiopositio

milj. euroa	2014			2013		
	Inves- tointi	Suojaus	Avoim	Inves- tointi	Suojaus	Avoim
RUB	2 109	-198	1 911	3 187	-317	2 870
SEK	1 964	-364	1 600	1 303	-	1 303
NOK	580	-	580	440	-	440
PLN	152	-	152	138	-	138
Muut	67	-	67	86	-	86
Yhteensä	4 872	-562	4 310	5 154	-317	4 837

Translaatiopositio sisältää nettoinvestoinnit ulkomaisiin tytär- ja osakkuusyrityksiin. Konsolidoinnissa ulkomaisten yhtiöiden nettoinvestointien muuntamisesta syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan. Pääasiassa Venäjän ruplasta johtuva muuntoeron nettomuutos vuonna 2014 vaikutti konsernin emoyhtiön omistajille kuuluvaan omaan pääomaan -1 320 miljoonaa euroa (2013: -471). Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja vuonna 2014 suojaustulos oli 149 miljoonaa euroa (2013: 28).

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2014

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yh- teensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	5 167	163	-	5 330	270	31	239
Koronvaihtosopimukset	508	3 282	1 931	5 721	360	206	154
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	362	1 111	-	1 473	233	0	36
Korkotermiinit	-	-	-	0	0	0	0
Yhteensä	6 037	4 556	1 931	12 524	863	237	626
Pitkäaikaisia					541	193	348
Lyhytaikaisia					322	44	278

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2013

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yh- teensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	7 092	420	-	7 513	76	49	27
Koronvaihtosopimukset	944	2 215	3 499	6 658	252	147	105
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-	928	-	928	36	0	36
Korkotermiinit	56	-	-	56	0	0	0
Yhteensä	8 092	3 563	3 499	15 155	365	196	170
Pitkäaikaisia					280	143	137
Lyhytaikaisia					85	53	32

3.7 Luottoriskit

Kaikkien vastapuolien kanssa tehdyt sopimukset altistavat Fortumin luottoriskille. Fortumilla on prosessi ja toimintamalli, jolla luottoriskit pidetään hyväksyttävällä tasolla. Kaikkia suurimpia riskipositioita valvotaan keskitetysti hyväksytyjä vastapuolilimiittejä vastaan, joiden hyväksymistasot on määritetty konsernin luotto-ohjeissa. Vastapuolten luottokelpoisuutta seurataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti. Jos kaupankäyntiä on vastapuolen kanssa, jolla ei ole limiittiä tai riskiposition katsotaan nousevan liian suureksi vastapuolen luottokelpoisuus huomioon ottaen, vaaditaan vastapuolelta takuut. Emoyhtiötakaus vaaditaan sellaisilta tytäryhtiöiltä, joiden kanssa käydään kauppaa ja joilla ei ole riittävä luottokelpoisuutta erillisyyhtiönä.

Johdannaisiin liittyvät vastapuoliriskipositiot ovat usein hyvin volatiileja, koska markkina-arvot muuttuvat nopeasti ja sen vuoksi niitä seurataan aktiivisesti. Valuutta- ja korkojohdannaisten kauppa on rajoitettu hyvän luottoluokituksen (investment grade) omaaviin pankkeihin ja rahoituslaitoksiin. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa ISDA puitesopimukset, joissa on netotusoikeudet ja joissain tapauksissa vakuussopimukset. Valtaosa konsernin hyödykejohdannaisista selvitetään pörssin, kuten NASDAQ OMX Commodities European, kautta. Osa sopimuksista tehdään OTC -markkinoilla. Näiden osalta kauppaa käydään vain sellaisten vastapuolien kanssa joilla on hyvä luottokelpoisuus. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa puitesopimukset, kuten ISDA, FEMA ja EFET, joissa on netotusoikeudet.

Fortumilla, kuten millä tahansa pääomaintensiivisellä liiketoiminnalla, on luottoriski rahoitussektorilla. Pankkeihin liittyvää luottoriskiä valvotaan aktiivisesti, koska rahoituslaitosten luottokelpoisuus voi heiketä nopeasti. Kun mahdollista, positiot on keskitetty pääyhteistyöpankkeihin, joilla nähdään olevan hyvä luottokelpoisuus ja tärkeä rooli rahoitusmarkkinoiden vakaudessa ko. maissa. Venäjällä pankkitakuita on käytetty varmistamaan OAO Fortumin investointiohjelmaan liittyviä positioita. Jos toimittaja ei kykene täyttämään sitoumuksiaan, ennakkomaksuja ja puuttuvia suorituksia on kattamassa takauksia. Näiden takausten myöntäjät ovat pankkeja, joilla on vahva paikallinen läsnäolo ja toimittajien tuntemus. Näiden pankkien luottokelpoisuutta sekä takauksista syntyviä positioita seurataan tarkasti.

Luottoriski asiakkaiden suuntaan on hyvin hajautettua suurelle määrälle yksityisiä kuluttajia ja teollisia yrityksiä eri maantieteellisillä alueilla. Suurin osa riskistä on Venäjällä, Suomessa ja Ruotsissa, mutta Venäjän luottotappioriski on korkein.

3.7.1 Rahoitusvarojen luottoriskin arviointi

Alla on esitetty vastapuolittain korolliset saatavat mukaan lukien leasing saatavat, pankkitalletukset ja johdannaisinstrumentit, jotka käsitellään taseessa saamisina.

milj. euroa	2014		2013	
	Tase-arvo	josta erään- tynyt	Tase-arvo	josta erään- tynyt
Saamiset yhtiöiltä, joilla hyvä luottokelpoisuus (investment grade)	3 505	-	1 555	-
Sähköpörssit	75	-	185	-
Osakkuusyhtiöt	2 061	-	2 601	-
Muut	145	-	99	-
Yhteensä	5 786	-	4 440	-

Saamiset yhtiöiltä, joilla on hyvä luottokelpoisuus (investment grade), sisältävät pankkitalletuksia 2 636 miljoonaa euroa (2013: 1 163) korko- ja valuuttajohdannaisia käypään arvoon 859 miljoonaa euroa (2013: 362) ja sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO₂ päästöoikeusjohdannaisia käypään arvoon 10 miljoonaa euroa (2013: 30). Saatavat sähköpörssiltä on NASDAQ OMX Commodities Europe -johdannaisten käypä arvo. Saatavat osakkuusyhtiöiltä ja yhteisyrityksiltä sisältävät lainasaamisia 2 041 miljoonaa euroa (2013: 2 587), korko- ja valuuttajohdannaisten käypää arvoa 4 miljoonaa (2013: 3) euroa ja sähköjohdannaisten käypää arvoa 16 miljoonaa euroa (2013: 11). Muut saatavat muodostuvat venäjän pankkitalletuksista joilla alempi luottoluokitus 63 miljoonaa euroa (2013: 0) lainasaamisista ja muista korollisista saatavista 4 miljoonaa euroa (2013: 14) ja rahoitusleasing saatavista 0 miljoonaa euroa (2013: 2) sekä sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO₂ päästöoikeusjohdannaisten käyvistä arvoista 78 miljoonaa euroa (2013: 83).

Oheisissa taulukoissa näkyy pankkitalletuksien ja johdannaisten käypien arvojen jakautuminen luottoluokkiin.

Pankkitalletukset

milj. euroa	2014	2013
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)		
AAA	-	-
AA+/AA/AA-	632	410
A+/A/A-	1 923	658
BBB+/BBB/BBB-	81	95
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	2 636	1 163
BB+/BB/BB-	63	-
B+/B/B-	-	-
Alle B-	-	-
Alemmat luottoluokitukset (non-investment grade)	63	-
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard & Poor's ja/tai Moody's)	-	-
Yhteensä	2 699	1 163

Ylläolevien pankkitalletusten lisäksi rahaa pankkileillä oli yhteensä 67 miljoonaa euroa 31.12.2014 (2013: 102).

Korko- ja valuuttajohdannaiset

milj.euroa	2014		2013	
	Saami- set	Netto- summa	Saami- set	Netto- summa
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)				
AAA	-	-	-	-
AA+/AA/AA-	147	88	36	0
A+/A/A-	712	560	308	220
BBB+/BBB/BBB-	-	-	18	-
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	859	648	362	220
Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset yhteensä	4	4	3	3
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard & Poor's ja/tai Moody's)	-	-	-	-
Yhteensä	863	652	365	223

Sähkö-, hiili-, öljyjohdannaiset ja CO₂ päästöoikeussopimukset johdannaiskäsittelyn piirissä

milj.euroa	2014		2013	
	Saami- set	Netto- summa	Saami- set	Netto- summa
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)				
AAA	-	-	-	-
AA+/AA/AA-	0	0	0	0
A+/A/A-	10	6	30	21
BBB+/BBB/BBB-	0	0	0	0
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	10	6	30	21
Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade)				
BB+/BB/BB-	6	6	8	7
B+/B/B-	-	-	-	-
Alle B-	-	-	-	-
Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade) yhteensä	6	6	8	7
Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset yhteensä	16	5	11	2
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta Standard & Poor's:ita ja/tai Moody's:ita				
Valtiot ja kunnat	0	0	1	1
Fortum luokitus 5 - alin riski	15	15	1	1
Fortum luokitus 4 - alhainen riski	37	34	23	23
Fortum luokitus 3 - normaali riski	18	17	47	46
Fortum luokitus 2 - korkea riski	1	1	-	-
Fortum luokitus 1 - korkein riski	0	0	2	1
Ei luokitusta	1	1	1	1
Ei ulkopuolista luokitusta yhteensä	72	68	75	73
Yhteensä	104	85	124	103

Johdannaissaamiset ovat positiivisten käypien arvojen summa eli bruttosumma. Nettosumma sisältää myös negatiiviset käyvät arvot, jos netotussopimus on voimassa ko. vastapuolen kanssa tai netotus on lain mukaan mahdollista. Kun nettosumma on pienempi kuin nolla, se ei ole mukana. Jos on olemassa emoyhtiötakaus, näytetään positio takauksen antajan mukaan.

Kaikilla valuutta- ja korkojohdannaisvastapuolilla ja pääosalla pankkitalletusvastapuolista on ulkopuolisten luottoluokittajien Standard & Poor'sin ja/tai Moody's luokitus. Yllä oleva luokituskaala on Standard & Poor'sin mukainen. Vastapuolille, joilla ei ole kuin Moody'sin luokitus, luokitus on muutettu vastaamaan Standard & Poor'sin luottoluokitusta varovaisuuden periaatetta noudattaen. Samoin vastapuolille, joilla on luottoluokitus sekä Standard & Poor'silla että Moody'sillä tehdään luokitus heikomman luokituksen mukaan varovaisuuden periaatteen mukaisesti.

Sähkö-, hiili- ja öljyjohdannaismarkkinoilla on paljon vastapuolia, joilla ei ole Standard & Poor'sin tai Moody'sin luokitusta. Niille Fortum antaa oman sisäisen luokituksen. Sisäinen luokitus perustuu muiden ulkoisten luottoluokittelijoiden luokituksiin. Suomalaisille, norjalaisille ja ruotsalaisille vastapuolille käytetään Soliditetin luokituksia, muille käytetään Dun&Bradstreetin luokituksia. Valtioita ja kunnallisia laitoksia ei tyypillisesti luokitella ja ne näytetään erikseen. Tämä luokka ei sisällä kuntien tai valtion omistamia yhtiöitä. Ne vastapuolet, joilla ei ole ollenkaan luokitusta, näytetään "Ei luokitusta" -rivillä.